

Prima instanță: Judecătoria Edineț (E. Pșenița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (A. Corcenco, A. Ciobanu, Iu. Grosu)

Î N C H E I E R E

12 decembrie 2018

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Mihail Turchin și Natalia Turchin,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Goraș împotriva Nataliei Turchin și Mihail Turchin, privind încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 martie 2017 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a ț ă :

La 13 septembrie 2016 Tatiana Goraș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Nataliei Turchin și Mihail Turchin, solicitând încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 08 august 2001 a încheiat contract de vânzare-cumpărare cu Natalia Turchin și Mihail Turchin, prin care a cumpărat apartamentul xxxxxx Contractul a fost autentificat de notarul A.Antoficiuc și înregistrat cu nr.xxxxx. Nu a avut posibilitate să înregistreze contractul în termen de 3 luni la OCT Edineț și a înaintat acțiune în judecată privind recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare. În cadrul examinării dosarului pârții Natalia Turchin și Mihail Turchin au încercat să o deposeze de apartamentul menționat, înaintând cerere reconvențională, cu toate că dînsa a achitat prețul imobilului integral.

La 23 martie 2015 Judecătoria Edineț a admis cererea de chemare în judecată și a recunoscut valabilitatea contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului din 08 august 2001 și a respins cererea reconvențională. Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanței, pârții au contesta-o cu apel.

Curtea de Apel Bălți la 17 noiembrie 2015 a respins apelurile declarate, menținînd hotărîrea din 23 martie 2015 a Judecătoriei Edineț.

Prin încheierea din martie 2016 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Natalia Turchin și Mihail Turchin a fost respins ca inadmisibil.

Pentru examinarea cauzei la Judecătoria Edineț a angajat avocat, pentru serviciile căruia a achitat suma de 2500 lei, iar pentru serviciile avocatului la examinarea cauzei la Curtea de Apel Bălți a achitat suma de 12 000 lei.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul Nataliei Turchin și Mihail Turchin a cheltuielilor de asistență juridică suportate în mărime de 14 500 lei, cât și cheltuielile de judecată pentru examinarea prezentei cauze.

Prin hotărîrea din 30 noiembrie 2016 a Judecătoriei Edineț s-a respins cererea de chemare în judecată a Tatiane Goraș împotriva Nataliei Turchin și Mihail Turchin privind încasarea cheltuielilor de judecată ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de fond, cu referire la circumstanțele cauzei, a considerat că Tatiana Goraș nu a prezentat suficiente probe în confirmarea pretențiilor sale, anume contractele de asistență juridică încheiate cu avocații Gh. Rădeanu și A.Gherasim, rapoartele eliberate de avocații menționați în care să fie specificat în ce constau serviciile juridice achitate, numărul de ore lucrate, cu o descriere a acțiunilor de asistență juridică întreprinse. În lipsa înscrisurilor instanța nu a avut posibilitate să stabilească legătura causală dintre cauza civilă înregistrată cu nr.2-760/14 și finisată la 23 martie 2015 la Judecătoria Edineț, la 17 noiembrie 2015 la Curtea de Apel Bălți și la 10 martie 2016 la Curtea Supremă de Justiție și sumele achitate de reclamanta Tatiana Goraș, avocatului Gh. Rădeanu prin bonul anexat în sumă de 2500 lei și avocatului A. Gherasim prin bonul anexat în sumă de 12 000 lei.

Prin decizia din 16 martie 2017 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Tatiana Goraș.

S-a casat integral hotărîrea Judecătoriei Edineț din 30 noiembrie 2016, cu emiterea unei hotărîri noi prin care s-a admis acțiunea înaintată de Tatiana Goraș împotriva Nataliei Turchin și Mihail Turchin privind încasarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat de la Natalia Turchin și Mihail Turchin, în mod solidar, în beneficiul Tatiane Goraș suma de 16 140 lei în calitate de cheltuieli de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, cu referire la circumstanțele cauzei, a constatat că cheltuielile de asistență juridică suportate de către Tatiana Goraș sunt reale, necesare și rezonabile or, în cadrul cauzei civile examinate anterior pe lângă cererea de bază au fost înaintate două cereri reconvenționale, cerere de concretizare a cerințelor.

La aprecierea rezonabilității cheltuielilor de judecată instanța de apel a menționat că obiectul dosarului a fost un contract de vânzare-cumpărare a apartamentului cu prețul de 300 000 lei, în acest caz suma de 14 500 lei poate fi calificată drept una rezonabilă care urmează a fi încasată în mod solidar din contul Nataliei Turchin și Mihail Turchin. Totodată, s-a luat în calcul și perioada în care s-a examinat litigiul 02 august 2013 – 30 martie 2016.

Dovada participării la proces a avocatului Gh. Rădeanu a fost anexată la cererea de apel, instanța de fond urmînd să admită demersul privind cercetarea dosarului în baza căruia se solicită încasarea cheltuielilor de judecată.

Instanța de apel a menționat că în baza contractului de asistență juridică are loc reprezentarea intereselor în instanță, adică eliberarea mandatului, însă plata pentru prestarea serviciilor se confirmă prin bonurile de plată și faptul neprezentării contractelor de asistență juridică nu este temei de refuz în încasarea cheltuielilor de judecată.

La data de 26 octombrie 2018 Natalia Turchin și Mihail Turchin, au declarat recurs împotriva deciziei din 16 martie 2017 a Curții de Apel Bălți, solicitând repunerea în termen a recursului, care a fost omis din motivul aflării peste hotarele Republicii Moldova. A solicitat casarea deciziei din 16 martie 2017 a Curții de Apel Bălți, cu menținerea hotărîrii din 30 noiembrie 2016 a Judecătorei Edineț.

În susținerea recursului recurentul a indicat prevederile art. 432 Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului a indicat că conform art.96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța poate obliga partea care a pierdut procesul să compenseze cheltuielile de asistență juridică în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Studiind cauza civilă la acțiunea Tatiane Goraș împotriva lui Mihail Turchin și Natalia Turchin privind recunoașterea valabilă a contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului examinată în anii 2014 – 2015 au stabilit că Tatiana Goraș a participat la toate ședințele în instanța de fond și apel, fiind asistată de avocatul Gh. Rădeanu în instanța de fond și Curtea de Apel Bălți, iar la două ședințe de către avocatul A.Gherasim care la 02 februarie 2015 ar fi încasat de la Tatiana Goraș 12 000 lei, sumă care o consideră neîntemeiată, așa cum avocatul nu poate fi remunerat cu 6000 lei pe oră. Avocatul A. Gherasim este soția președintelui Judecătorei Bălți, care a și dus tacit la casarea hotărîrii instanței de fond și emiterea unei hotărîri de admitere și satisfacție a acțiunii chiar și în detrimentul prevederilor art.96 alin. (1), (1¹) Cod de procedură civilă.

Instanța de apel la adoptarea deciziei recurate nu a ținut cont de pct.16 din Regulamentul privind cuantumul onorariului avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică aprobată prin decizia nr.2 din 30 martie 2012 a Consiliului Avocaților din Moldova, care indică că pentru recuperarea cheltuielilor de asistență juridică trebuie să fie prezentată lista detaliată a actelor, acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

Curtea de Apel Bălți nu și-a argumentat concluzia privind încasarea a 12 000 lei de la Natalia Turchin și Mihail Turchin, pentru avocatul A.Gherasim care a asistat-o pe Tatiana Goraș, dar nu a reprezentat-o, astfel ignorînd prevederile art.96 alin. (1), (1¹) Cod de procedură civilă, în care se indică expres „reprezentarea intereselor” și nu „asistarea”.

A aflat despre decizia recurată la 26 septembrie 2018 cînd au revenit în țară și au găsit chemarea de la executorul judecătoresc, de la care a și aflat despre decizia din 16 martie 2017 a Curții de Apel Bălți.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 16 martie 2017 a Curții de Apel Bălți a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la data de 05 aprilie 2017 (f.d. 119). Natalia Turchin și Mihail Turchin nu au recepționat decizia menționată, scrisoarea recomandată fiind restituită instanței de apel cu mențiunea „destinatarii sunt peste hotare” (f.d. 121-122).

Totodată, prin cererile Nataliei Turchin și Mihail Turchin înregistrate la 24 septembrie 2018 și 08 octombrie 2018 în Judecătoria Edineț, sediul Central, se confirmă că ultimii au primit actele judecătorești la data de 26 septembrie 2018 și

respectiv au luat cunoștință de materialele cazului la 08 octombrie 2018 (f.d. 126, 128).

Prin urmare recursul expedit la 24 octombrie 2018 și înregistrat la 26 octombrie 2018 (f.d. 132-138), se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

La data de 07 noiembrie 2018, în adresa intimatei Tatiana Goraș, a fost expedită copia recursului declarat de Natalia Turchin și Mihail Turchin, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

În conformitate cu art. 439 alin.(2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Natalia Turchin și Mihail Turchin, este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară,

sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit.a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Natalia Turchin și Mihail Turchin, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța ierarhic inferioară și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărîre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag.2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74).

De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr.2), 13 ianuarie 2009, parag.24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag.45 sau *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Natalia Turchin și Mihail Turchin.

În conformitate cu art.art. 270, 433 lit.a), 440 alin.(1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Natalia Turchin și Mihail Turchin.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nicolae Craiu

Victor Burduh